

sende ud som Foredragsholdere. Jeg tror derfor ikke, at det vil blive sikkert, at man gennem denne Bevægelse vil faa Videnskaben i den rene Form, men at det let vil blive ret ordinære Sager, man kan faa, naar den hele Bevægelse faar et større Omfang. Naar jeg har talt, som jeg har gjort, maa det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Trier) erindre, at jeg ikke har talt imod selve Bevægelsen. Jeg har kun talt for, at vi skulde se Tiden an og se, hvad det var, jeg har paa ingen Maade villet, at Højskolerne skulde have nogen som helst Forrettighed. Nej, har jeg endelig talt om Højskolerne før, har jeg blot villet, at man skulde stille denne Bevægelse paa samme Maade, som man stillede Højskolebevægelsen, den Gang den kom frem. Man lod den arbejde i en Del Aar og vise, hvad den duede til, og først da man saa, at den virkelig duede til noget godt, støttede man den. Saaledes er det netop, jeg ønsker, man ogsaa nu skulde stille sig over for denne Bevægelse. Et æret Medlem, det var vist det ærede Medlem for Odense talte om, at man ved disse Foredrag særlig vilde lære Befolkningen at tænke. Ja, men det har man sikkert i Tidernes Løb lagt an paa gennem en Mængde Foredrag, specielt ogsaa ved Højskolernes Virksomhed. Og jeg tilstaar, at naar Spørgsmaalet er om, hvorledes man bedst lærer Mennesker at tænke gennem Foredragsrækker paa 6 eller gennem hele samlede Kursus paa halve Aar, tror jeg, der naas adskilligt mere under en saadan virkelig grundig Undervisning, selv om den ikke har Etiketten „videnskabelig“ paa sig. Den ærede Ordfører (J. C. Christensen) sagde, at her jo ikke var Tale om Eksamensbeviser. Men den ærede Ordfører ved jo lige saa godt som jeg, at det er noget, der bestandig har hørt med til den Form for Universitetsudvidelsen, som man har i andre Lande. Det er muligt, at man allerede her har opgivet det, og det skulde jeg være overordentlig glad over. Jeg tror slet ikke, det vilde passe efter vore Forhold. Men saa komme vi til Spørgsmaalet om Forholdet til de bestaaende Foredragsforeninger. Der er jeg enig med den sidste ærede Taler (Neergaard) i, at det vil være meget godt, at der er Konkurrence i dette Forhold som i alle andre. Men naar Konkurrencen skal være god, skal den være *under lige Forhold*, og her er det jo netop, at Konkurrencen ikke bliver under lige Vilkaar. Her bliver det saaledes, at Staten skyder til, saa at der kan betales af dens

Tilskud indtil Halvdelen af Honorarer til Foredragsholdere i denne Art Foredragsforeninger, medens der i de andre Foredragsforeninger ikke gives noget Statstilskud. Hvad vil Følgen deraf blive? Følgen vil blive den, at de andre Foredragsforeninger ikke uden aldeles overdrevne Opofrelser ville kunne udrede lige saa store Honorarer, de ville ikke kunne faa lige saa søgte Kræfter, for ikke at sige lige saa gode Kræfter, som denne Bevægelse her. De ville enten blive nødt til at betale meget mere for deres Foredragsholdere end de ny Foreninger, eller de ville blive nødt til at nøjes med mindre gode Kræfter. Og dette er ikke at stille dem lige i Konkurrencen. Det er derfor, jeg vilde ønsket — som det ærede Medlem for Resten ogsaa erkendte, der kunde have været Grund til — at man havde ventet og havde taget et billigt Hensyn til de bestaaende Foredragsvirksomheder paa samme Tid. Jeg er ingenlunde sikker paa, at det vilde være rigtigt at gaa den Vej at hjælpe alle Foredragsvirksomheder baade af den ene og den anden Art med Statsbidrag, jeg er tilbøjelig til at tro, at naar man saa hele Foredragsspørgsmaalet under et, vilde man snarere være gaaet den Vej at sige: Lad det blive de private Opgave at bære det frem paa den Maade, de finde bedst. Men vi ere desværre for Øjeblikket i en Tidsalder, hvor man næsten ikke kan tænke sig, at de private kunne bære noget som helst. Man kan ikke holde Foredrag, man kan snart ingen Ting, uden at Staten straks skal træde til og betale det. Jeg er overbevist om, at hele denne Virksomhed vilde være langt sundere stillet, naar det blev de private, som interesserede sig for den, der virkelig ogsaa bare den frem gennem deres Bidrag. Men, som sagt, skal man støtte den ene Art Foredrag, bliver man rimeligvis ogsaa nødt til at støtte den anden. Det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds sagde, at denne Bevægelse var ikke ny, der var jo saa mange Professorer og andre Videnskabsmænd, der havde holdt Foredrag før. Ja, det er ganske vist, men det har blot ikke noget med denne Bevægelse at gøre. Det ny her er, at Staten skal give sit Bidrag dertil, thi før er det gaaet uden det. Der blev ikke givet Statsbidrag, hverken til Biskop Kierkegaards Foredrag, som jeg ogsaa hørte, eller til Rasmus Nielsens, eller hvilke andre Foredrag man nu vil nævne. Folk betalte det selv, eller vedkommende Taler gjorde det gratis, det ordnedes uden Statens Mellekomst. Naar